

**Інформація
про результати виконання Регіональної цільової програми розвитку
та підтримки малого і середнього підприємництва на 2021-2023 роки
у I півріччі**

Регіональна цільова програма розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва на 2021-2023 роки затверджена розпорядженням голови обласної державної адміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 30.03.2021 № 205 (далі – Програма).

Програма відповідає принципам державної політики у сфері розвитку малого та середнього підприємництва (далі – МСП), визначеної Законом України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні».

Заходи Програми спрямовані на створення сприятливих умов для розвитку і підвищення конкурентоспроможності суб'єктів МСП та використання їх потенціалу, як одного із важливих чинників вирішення економічних і соціальних проблем.

Стан розвитку малого та середнього підприємництва

За інформацією Головного управління статистики у Луганській області та Головного управління ДПС у Луганській області станом на 01.01.2021 в області діяло *23 538 суб'єктів малого та середнього підприємництва* (далі – МСП). У порівнянні з 2019 роком (22 550) *загальна кількість суб'єктів МСП збільшилась на 4,4 %*.

В області здійснювали діяльність:

3 180 малих та мікропідприємств (на 9,8 % менше показника 2019 року (3 524));

225 середніх підприємств (на 11,4 % більше, ніж у попередньому році (202));

20 133 фізичні особи – підприємці (ФОП). До попереднього року (18 824) показник збільшився на 7 %.

У малому та середньому бізнесі зайнято 100,9 тис. осіб, що на 13,7 % більше, ніж у 2019 році (88,7 тис. осіб).

Кількість зайнятих збільшилась на середніх підприємствах – на 35,3 % та склала 53,1 тис. осіб (у 2019 – 39,3 тис.).

Кількість зайнятих зменшилась:

на малих та мікропідприємствах – на 5,7 % та становила 16,6 тис. осіб (у 2019 – 17,6 тис.);

ФОП та найманих ними працівників – на 2 % та склала 31,2 тис. осіб (у 2019 – 31,8 тис.), з яких 11 тис. осіб – наймані працівники.

Середніми та малими підприємствами у 2020 році *реалізовано продукції (товарів, послуг) на суму 38,8 млрд грн, що більше, ніж у 2019 році (32,2 млрд грн) на 20,3 %*.

Середніми підприємствами *реалізовано продукції на суму 24,7 млрд грн, малими – 14 млрд грн, що в порівнянні з показниками 2019 року, більше на 30,4 %*

і 5,7 % відповідно.

За інформацією органів місцевого самоврядування у звітному періоді в області *за рахунок МСП створено 238 (II квартал – 103) нових робочих місць.*

На малих підприємствах створено 75 робочих місць, ФОП – 163.

Створення сприятливого середовища для розвитку малого і середнього підприємництва

Орієнтовні обсяги фінансування на реалізацію заходів Програми протягом 2021-2023 років склали 9,1 млн грн, із них з обласного бюджету – 2 млн грн, інших джерел – 7,1 млн грн.

Протягом I півріччя фактично використано 7,2 млн грн з інших джерел або майже в 3 рази більше до запланованого (2,4 млн грн) у 2021 році обсягу фінансування. Збільшення фінансування відбулося завдяки залученню міжнародної технічної допомоги, направленої на розширення мережі центрів надання адміністративних послуг (далі – центри).

З інших джерел кошти направлялись на:

придбання 3 мобільних центрів (6,9 млн грн) за рахунок коштів Уряду Канади у рамках реалізації ПРООН та коштів ЄС у рамках реалізації Програми розвитку «U-LEAD з Європою»;

надання 4 особам одноразової виплати допомоги по безробіттю (170 тис. грн), які відкрили власну справу та професійне навчання (163 тис. грн) для самостійної зайнятості й подальшого працевлаштування у сфері МСП за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття;

проведення громадською організацією «Агенція місцевого розвитку м. Щастя» (далі – ГО «АМР м. Щастя») інформаційних заходів щодо подання заявок, розробки бізнес-планів для участі у грантових конкурсах та надання індивідуальних консультацій з питань сплати певних видів податків і подання звітності ФОП (20 тис. грн).

Банківськими установами області здійснюється кредитна підтримка суб'єктів МСП. З початку року відділеннями АТ «Ощадбанк» та АТ КБ «Приватбанк» надано 256 суб'єктам підприємництва кредитів на суму 297,5 млн грн.

Для інформування представників бізнесу Департаментом економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації (далі – Департамент ЕРтаЗЕД) сформовано базу даних фінансово-кредитних установ з переліком їх послуг у сфері мікро-кредитування суб'єктів МСП, яку розміщено на власній вебсторінці у підрозділі «На допомогу підприємцю» розділу «Підприємництво».

Підприємці Луганщини брали участь у державній програмі «Доступні кредити 5-7-9 %». За період її реалізації, з 01.02.2020, понад 120 суб'єктів мікро- та малого підприємництва отримали кредити за пільговими відсотками на суму 509 млн грн, з початку 2021 року – 450 млн грн (у II кварталі 2021 року – 255 млн грн). Найбільше кредитів надано на подолання наслідків кризових явищ

в період пандемії підприємцям, що здійснюють діяльність у сільському господарстві, сфері торгівлі та промисловості.

З початку року *сільгосптоваровиробники області за державними програмами отримали допомогу на суму 13,6 млн грн, зокрема:*

часткову компенсацію вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва – 11,1 млн грн за 205 одиниць техніки та обладнання (постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 130);

часткову компенсацію відсоткових ставок за залученими у національній валюті банківськими кредитами – 2,5 млн грн (постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 300).

Органами місцевого самоврядування вживалися певні заходи щодо встановлення податкових пільг зі сплати місцевих податків і зборів.

Так, *Чмирівська сільська рада* підтримала підприємців, які знаходяться на спрощеній системі оподаткування II групи, *зменшивши розмір єдиного податку на 2022 рік з 20 % до 15 % від розміру мінімальної заробітної плати (рішення Чмирівської сільської ради від 15.07.2021 № 11/1 «Про встановлення ставок єдиного податку на території Чмирівської сільської ради»).*

Рубіжанська міська рада своїм рішенням від 24.06.2021 № 11/24 «Про встановлення туристичного збору на території Рубіжанської територіальної громади» *затвердила ставки туристичного збору на 2022 рік нижче максимального рівня, встановленого Податковим кодексом України: для внутрішнього туризму – у розмірі 0,1 % від розміру мінімальної заробітної плати (замість 0,5 %) та для в'їзного туризму – 0,5 % (замість 5 %).*

Налагоджена *співпраця з міжнародними організаціями та програмами*, які діють на території області. В регіоні реалізується три донорські проекти підтримки МСП:

1. *Проект «Економічна підтримка Східної України»*, що реалізується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) за кошти американського народу. Виконавці проекту: компанія DAI Global LLC, міжнародна некомерційна організація «ФНІЗ60», ГО «Ресурс. Допомога. Розвиток», ТОВ «СДМ Інжиніринг Україна».

2. *Проект «Підтримка ЄС для Сходу України – відновлення, зміцнення миру та урядування»*, фінансується ЄС, виконується ПРООН у партнерстві з: Фондом ООН у галузі народонаселення, Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН, Структурою ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок.

3. *Проект «Програма Європейського Союзу для Сходу України»*, метою якого є забезпечення доступу до фінансування МСП на Донбасі, виконується Німецьким державним банком розвитку за фінансової підтримки ЄС.

Протягом I півріччя громадськими організаціями «АМР м. Щастя» та «Кремінська бізнес-асоціація» *надано практичну допомогу у написанні бізнес-планів 6 підприємцям.*

Спеціалісти Северодонецького та Старобільського консалтингових центрів здійснюють супровід та надають консультаційну підтримку особам, які тільки планують або розпочали підприємницьку діяльність. У I півріччі ними *надано*

368 (II квартал – 138) *індивідуальних та 20 групових консультацій* з питань організації та провадження підприємницької діяльності.

У Лисичанському та Кремінському центрах зайнятості функціонують *студії підтримки та супроводу безробітних «Бізнесстарт»*, діяльність яких спрямована на надання знань щодо започаткування та ведення бізнесу, супровід бізнес-планів для участі у конкурсах на отримання грантів.

На базі Новописковського центру зайнятості діє *хаб-центр «Від ідеї до успіху для сільських мешканців»*, яким надається інформація щодо бізнес-ідей, бізнес-планування, менеджменту в агропромисловому секторі.

Крім того, структурними підрозділами облдержадміністрації постійно ведеться робота із залучення суб'єктів МСП до участі у міжнародних/державних програмах та проєктах для розвитку бізнесу. *Департаментом ЕРтаЗЕД до підприємницьких структур області доводиться інформація про грантову/фінансову допомогу*. З початку року на власній вебсторінці *розміщено 5 повідомлень*, у II кварталі – 1: про можливість отримання допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

У рамках місії Світового банку в Україні з підтримки впровадження проєкту «Східна Україна: возз'єднання, відновлення та відродження (Проект 3В)» планується залучити сільськогосподарські інвестиції, що включатиме створення сільськогосподарського осередку (хаб) логістики та послуг у м. Старобільськ, як сільськогосподарському центрі регіону. Хаб включатиме: елеватор зернових/олійних культур; невеликий центр для перевірки якості зерна/олійного насіння; офісну будівлю; інноваційну платформу онлайн-торгівлі для зв'язку виробників і торговців; сферу підтримки сільськогосподарських послуг.

Департаментом агропромислового розвитку взято участь в онлайн-зустрічі експертів Світового Банку з представниками органів місцевого самоврядування та *проведено виїзну зустріч* (04.06.2021, м. Старобільськ) з *представниками аграрного бізнесу* (10 осіб) щодо формування пропозицій наповнення об'єктами та послугами структури, визначення кінцевого масштабу і обсягу логістичного та сервісного хабу.

Керівництво Біловодської громади та представники *Данської ради у справах біженців (DRC)* провели (01.06.2021) робочу нараду щодо обговорення актуальних напрямків можливої участі суб'єктів МСП у діючих грантових програмах. Завдяки грантовій підтримці DRC в поточному році на території громади розпочато реалізацію декількох проєктів:

започатковано роботу медійного Центру професійного розвитку Біловодського районного центру зайнятості, який сприятиме створенню умов для розвитку кар'єри, організації неформального навчання, підвищенню ділової та підприємницької активності клієнтів центру зайнятості тощо;

з підтримки підприємства, що займається купівлею надлишків сільськогосподарської продукції у населення, з подальшою його переробкою;

з надання мікро грантів на підтримку сільськогосподарського сектору з вирощування овочів, птахівництва та тваринництва;

у сфері поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ): діючий ФОП розширює свій бізнес, встановлює розділові контейнери для збору пластику, скла та паперу. Підписана офіційна угода з керівництвом громади з охоплення всіх 33 населених пунктів з організації роздільного збору ТПВ;

з липня поточного року почала працювати безоплатна юридична допомога для місцевого населення та внутрішньо переміщених осіб.

18.05.2021 відбулась онлайн-презентація можливостей програми TASP з підтримки східноукраїнських МСБ у залученні фінансування, яка реалізується компанією Ernst & Young (EY) в рамках проєкту «Економічна підтримка Східної України» USAID. Основним завданням програми TASP є консультативна підтримка МСП для допомоги їм в отриманні боргового та акціонерного фінансування нових інвестиційних проєктів з боку українських та міжнародних інвесторів. За результатами конкурсу вже відібрано 6 компаній-фіналістів (та ще 6 – до резервного пулу), це суб'єкти МСП із різноманітних секторів економіки східних областей країни.

Разом із тим для участі підприємців у грантових конкурсах вони залучаються до участі у навчальних міжнародних програмах та тренінгах.

Департаментом агропромислового розвитку проводиться цілеспрямована робота по створенню суб'єктів племінної справи у бджільництві. Так, у рамках проєкту «Економічна підтримка Східної України» USAID для бджолярів Луганської та Донецької областей проведено (15.01.2021) відео-конференцію на тему: «Перспективи створення племінних пасік». За результатами заходу відбулись 3 робочі наради з бджолярами (48 осіб), експерти у галузі тваринництва, бджільництва надавали учасникам консультативно-роз'яснювальну допомогу.

Разом із тим, представники харчової та переробної промисловості взяли участь у 2 вебінарах:

з питання безпеки продуктів харчування (01.07.2021), який організовано ГО «Аналітичний центр Аграрного союзу України» спільно з Торгово-промисловою палатою України за підтримки програми МАТРА Посольства Нідерландів в Україні (40 учасників);

«Норвезький агропродовольчий ринок: виклики та можливості» (12.05.2021), який проведено ДУ «Офіс з просування експорту України» у партнерстві з Норвезько-українською торговою палатою (40 учасників).

Для можливості вирішення нагальних питань, що турбують представників бізнесу, Луганською регіональною торгово-промисловою палатою (далі – ЛРТПП) здійснюються заходи щодо поновлення роботи Комітету підприємців малого та середнього бізнесу при ЛРТПП.

В області сформована інфраструктура підтримки підприємництва, яка на 01.07.2021 представлена 35 об'єктами, з них: 9 бізнес-центрів, 16 кредитних спілок, 9 інформаційно-консультативних установ та Луганське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств.

Крім того, створено 33 громадські організації підприємців, із них 7 зареєстровані на регіональному рівні.

За підтримки ПРООН в рамках проєкту «Мережа НГО – центрів підтримки

бізнесу» сформована мережа центрів підтримки бізнесу на базі 18 діючих громадських організацій в громадах. В рамках проєкту «Школа радників малого бізнесу» ПРООН забезпечено підвищення компетенції фахівців, менторів, експертів цих центрів.

При облдержадміністрації створена регіональна рада підприємців, яка є її консультативно-дорадчим органом. При органах місцевого самоврядування та ВЦА створені і працюють 4 консультативно-дорадчі органи.

Одними із найбільш дієвих структур, створених органами місцевого самоврядування, є центри надання адміністративних послуг. Розширення мережі таких центрів та покращання системи надання адміністративних послуг сприяє отриманню суб'єктами МСП швидкого та якісного сервісу за сучасними стандартами.

В регіоні на 30.06.2021 діяло 19 центрів, із них: 6 центрів ВЦА, 4 міських, 8 селищних рад та 1 сільської ради.

У процесі проведення реформи децентралізації в Україні протягом I півріччя ліквідовано 3 центри, трансформовано 3 центри при райдержадміністраціях до центрів органів місцевого самоврядування, створено та відкрито 2 нових центри.

З метою наближення адміністративних послуг до громадян органами місцевого самоврядування створено та працює 71 віддалене робоче місце адміністраторів, 49 з яких відкрито у 2021 році.

Завдяки міжнародній технічній допомозі для 9 громад області придбано та передано 9 мобільних центрів: 4 – на 2 робочих місця, 5 – на 4 робочих місця (у 2021 році – 3 мобільних центри). Всі мобільні центри здійснюють виїзди до населених пунктів своїх територіальних громад.

Протягом I півріччя через центри області суб'єктам звернення надано 155 тис. адміністративних послуг. В середньому за місяць у центрах надавалося 33,5 тис. адміністративних послуг.

Інформаційно-консультаційна підтримка та популяризація підприємництва

З метою стимулювання розвитку професійних навичок, самостійності, пізнавальної активності підприємців у I півріччі проведено 26 заходів: конференцію, 12 семінарів-тренінгів, нараду, та 12 онлайн-заходів (2 конференції, 5 семінарів, засідання робочої групи та 4 «круглих столи»).

Міністерством освіти і науки України за фінансової підтримки проєкту «Економічна підтримка Східної України» USAID проведено 2 конференції, участь в яких взяли: науковці (Луганський національний аграрний університет (далі – ЛНАУ)), представники органів державної влади та місцевого самоврядування, керівники та спеціалісти аграрних підприємств (14 підприємств Луганщини), фермери:

I Міжнародну науково-практичну онлайн-конференцію «Використання інформаційних технологій для оптимізації процесів виробництва сільськогосподарської продукції та управління підприємствами» (11-12.03.2021);

I Міжнародну науково-практичну конференцію «Аграрна галузь сучасної України: проблеми та перспективи розвитку (14.05.2021, м. Слов'янськ), метою якої є сприяння налагодженню ділових та наукових контактів, обміну досвідом між науковцями та практиками. До участі в роботі пленарного засідання й восьми секцій було заявлено 200 доповідей про аграрну галузь від 270 учасників, які представляли Йорданію, Білорусь, Литву та Україну. Особливу увагу привернула низка доповідей координаторів у проєкті ЄС «REDU – Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад».

Фахівцями ЛНАУ проведено (02.07.2021) *онлайн-круглий стіл «Дуальна освіта – дієве партнерство!»* в рамках проєкту «ProfiStart» USAID з метою роз'яснення переваг навчання на виробництві для агровиробників і здобувачів, в роботі якого взяли участь 15 роботодавців Луганської та Донецької областей. Результатом заходу стало роз'яснення особливостей впровадження дуальної освіти, правових та юридичних аспектів її використання на підприємствах і в університеті.

Департаментом агропромислового розвитку протягом березня-червня проведено низку заходів для аграріїв області:

5 онлайн-семінарів з питання «Роз'яснення алгоритмів взаємодії пасічників з аграріями та органами місцевої влади», учасниками яких стали 186 осіб;

нараду (23.03.2021, м. Рубіжне) з бджолярами і аграріями (50 учасників) з питань дотримання вимог Закону України «Про бджільництво»;

науково-практичну онлайн-конференцію (24.03.2021) на тему: «Особливості проведення весняно-польових робіт і догляду за озимими культурами в Луганській області у 2021 році» (60 учасників);

онлайн-засідання робочої групи (31.05.2021) щодо оподаткування в аграрному секторі за участі Мінагрополітики, Мінфіну, Державної податкової служби України, представників профільних аграрних асоціацій (23 учасники) та громадських об'єднань;

3 онлайн-засідання «круглого столу» (червень 2021) з питань підтримки земельної реформи в Україні за підтримки проєкту «АГРО» USAID (50 учасників).

Спеціалістами ДП «Луганськстандартметрологія» у сфері харчової промисловості *проведено 9 семінарів-тренінгів* на тему: «Актуальні питання переходу системи управління безпечністю харчових продуктів на нову версію ДСТУ ISO 22000:2019» для 46 представників 6 підприємств та 13 ФОП (у II кварталі – 4 заходи для 14 суб'єктів МСП). ГО «АМР м. Щастя» організовано *3 семінари* з питання відкриття власної справи за рахунок грантової фінансової допомоги, участь у яких взяли 30 зацікавлених осіб.

Крім того, ГО «АМР м. Щастя» надано підприємцям *37 індивідуальних консультацій* (у I півріччі – 22) з питань сплати певних видів податків і подання звітності ФОП, ДП «Луганськстандартметрологія» – *66 консультацій* щодо підвищення кваліфікації персоналу підприємств регіону, опанування нових вимог законодавства у сфері стандартизації, метрології, сертифікації та оцінки відповідності.

Спеціалістами Северодонецького та Старобільського консалтингових центрів проведено 82 заходи: *онлайн-співбесіди, міні-ярмарки вакансій, Skype-конференції, вебінари у форматі ZOOM-конференцій*, в яких взяли участь 557 роботодавців (у II кварталі – 29 заходів для 227 учасників). Зокрема, проведено заходи на теми: «Нелегальній зайнятості – ні!», «Легальна зайнятість – крок назустріч вашим працівникам!», «Детінізація трудових відносин. Відповідальність за порушення законодавства про працю», «Служба зайнятості на допомогу роботодавцям».

За участі представників територіальних підрозділів Держпродспоживслужби, Пенсійного фонду, Державної податкової служби, Фонду соціального страхування та представників відділень АТ «Ощадбанк» і АТ КБ «ПриватБанк» на базі центрів зайнятості організовувалися заходи для підприємців з метою їх ознайомлення зі змінами в законодавстві, банківськими програмами та продуктами для бізнесу, грантовими програмами підтримки бізнесу та джерелами їх пошуку.

ГО «Освітньо-аналітичний центр розвитку громад» (м. Тернопіль) у партнерстві з Асоціацією міст України, Міжнародним фондом «Відродження» та проєктом «Прямуймо разом» *реалізують проєкт «Відкритий ринок»*. Це соціальна онлайн платформа для підтримки невеликих сільгосппідприємств, де виробники та покупці мають можливість без посередників здійснювати взаємовигідні операції. На цій платформі вже зареєстровано промислове підприємство Біловодської громади ПрАТ «Біловодський маслоробний завод».

На офіційному вебсайті облдержадміністрації та вебсторінці Департаменту ЕРтаЗЕД постійно оновлюються розділи: «Підприємництво» та «Зовнішньоекономічна діяльність».

Розділ «Підприємництво» містить для підприємницьких структур необхідну та корисну інформацію. Протягом I півріччя *розміщено 4 інформаційні повідомлення* про консультаційну підтримку, роз'яснення діючого законодавства (у II кварталі – 1), та *6 повідомлень* про можливу участь суб'єктів МСП у форумах, виставках, тренінгах, семінарах, онлайн-навчанні (у II кварталі – 3). Зокрема, про:

проєкт, в рамках якого тепер задекларувати доходи, сплатити податки і збори, переглянути декларації та розрахунки за минулі періоди ФОП можуть на порталі та в застосунку «Дія»;

міжнародну виставку «Agro World Uzbekistan» (15-17.06.2021, м. Ташкент), яка стала ефективним майданчиком для демонстрації продукції і послуг;

новий онлайн курс «Бізнес переговори онлайн» в рамках проєкту «Економічна підтримка Східної України» USAID для представників МСП Донецької, Луганської, півдня Запорізької областей та міста Генічеськ, який складається з основ ділового спілкування, оцінювання інтересів сторін, прийняття рішень, навичок майстерності надання пропозицій тощо;

набір до Академії краудфандингу 2021 за ініціативи ПРООН у межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Європейського Союзу. Академія допоможе підприємцям залучити необхідне фінансування для розвитку власної справи.

Окремі розділи з питань підприємницької діяльності створені та оновлюються на офіційних вебсайтах органів місцевого самоврядування.

Розділ «Зовнішньоекономічна діяльність» наповнено посиланнями на основні нормативно-правові акти, які регулюють зовнішньоекономічну діяльність, корисними публікаціями щодо вимог до якості експортованої продукції та пошуку потенційних закордонних партнерів.

Протягом I півріччя розміщено *7 інформаційних повідомлень для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності*. Крім того, з метою охоплення якомога ширшої аудиторії учасників інформація розміщується на Facebook-сторінці (12 інформаційних повідомлень).

Департаментом ЕРтаЗЕД щоквартально оновлюється обласний реєстр вільних приміщень державної та комунальної власності виробничого та невиробничого призначення, який розміщено на власній вебсторінці у розділі «Підприємництво» (підрозділ «На допомогу підприємцю»).

На 01.07.2021 налічувалось 140 вільних нежитлових приміщень державної та комунальної власності загальною площею 26,3 тис. м². Протягом I півріччя підприємницьким структурам передано в оренду 113 приміщень загальною площею 25,1 тис. м².

Департаментом економічного розвитку щоквартально оновлюється *база даних інвестиційних ресурсів області «Зручно. INVESTBASE»*, яка розміщена на офіційному сайті облдержадміністрації. База даних наповнена актуальними даними, містить інформацію щодо вільних земельних ділянок, у тому числі і промислового призначення, об'єктів нерухомості, об'єктів Фонду державного майна України, водних ресурсів, наявних корисних копалин, сировини для переробки, трудового потенціалу та комерційні пропозиції. Станом на 01.07.2021 онлайн-ресурс містить інформацію про 28 інвестиційно привабливих земельних ділянок, з яких 8 – землі промислового призначення.

Суб'єкти МСП залучаються до виконання робіт/послуг за державні кошти. Протягом I півріччя до участі залучено *245 підприємців*. За результатами укладено *521 договір на суму 22,6 млн грн*.

Разом із тим менторська та освітня допомога підприємцям на сході України надається проектом «Економічна підтримка Східної України» USAID. *В рамках інформаційної кампанії «Схід економічних можливостей» USAID на офіційному сайті облдержадміністрації та в друкованих ЗМІ висвітлювались історії успішних підприємців.*

Наприклад, підприємець з Біловодської територіальної громади Сергій Ніпрун пройшов навчання із професійного бджільництва в рамках проекту «Економічна підтримка Східної України» USAID. За підтримки креативної агенції «Miks Digital», яку залучив проєкт USAID, підприємець розробив маркетингову стратегію для бренду, оновив візуальні матеріали для соціальних медіа, створив сайт, рекламні кабінети Google та Facebook. Торік бджоляр взяв участь у Local Farmer Fest у Бердянську та Маріуполі.

«Овочі станичників» – один із найбільш успішних кооперативів на Луганщині, до якого входять 135 жителів Щастинського району. Продукція овочівництва екологічно чиста: ентомофагів (хижих кліщів), які знищують

шкідників, та джмелів для запилення рослин закупили у Нідерландах за підтримки USAID. Так, родина Болдирєвих зробила ставку на вирощування цибулі «на перо» та різноманітних салатів, зокрема, японського гірчичного салату «Мізуна». Родина Кирєєвих займається «квітучим» бізнесом, розводить 100 сортів квітів – це понад 50 тисяч рослин, кожна з яких висаджується вручну.

Саме агроконсультування та агросупроводження і можливість придбавати техніку в рамках проєкту «Економічна підтримка Східної України» USAID дозволяє підприємцям вирощувати конкурентоспроможну продукцію та розширяти мережу споживачів.

Навчання, підготовка та перепідготовка кадрів для сфери підприємництва

Система освіти області представлена 311 закладами, з них: 269 – загальної середньої освіти, 19 – професійної (професійно-технічної), 17 – фахової передвищої та 6 – вищої освіти.

Протягом I півріччя в закладах професійної (професійно-технічної) освіти проведено 41 захід (27 тренінгів, 7 практичних занять, 2 конференції, 2 семінари, лекцію, зустріч та міський захід) з питань ведення підприємницької діяльності для здобувачів освіти. У II кварталі відбулось 25 заходів у:

Лисичанському державному гірничо-індустріальному коледжі – конференція «Підприємництво в Луганській області: напрямки та перспективи» (27.05.2021), під час якої визначено основні напрямки інвестування у розвиток підприємництва (32 учасники), та семінар «Зайнятість, працевлаштування, підприємництво – правові аспекти» (29.04.2021), в рамках якого обговорено правові питання працевлаштування та ведення малого бізнесу в сучасних умовах (15 учасників);

Лисичанському промислово-технологічному університету – лекція на тему: «Тайм-менеджмент або як раціонально розподіляти час» (12.04.2021) та семінар «Організація управління персоналом у бізнесі» (24.05.2021), участь у яких прийняли 60 осіб;

Золотівському професійному ліцеї – 5 тренінгів «Розвиток підприємницьких навичок з акцентом на ІТ компетенції» (квітень-червень 2021) в рамках проєкту «Цифрове прототипування для професійної освіти» (50 осіб);

Марківському професійному аграрному ліцеї – 7 тренінгів (09.04-21.05.2021) в рамках проєкту «Створення сучасного освітнього простору для підвищення потенціалу працездатного населення Марківської громади» ПРООН за фінансової підтримки ЄС (149 осіб);

державному професійно-технічному навчальному закладі «Привільський професійний ліцей» – зустріч із спеціалістами з розвитку професійної освіти ПРООН (24.05.2021), під час якої обговорювались результати проєкту «Robota» для громади (38 здобувачів освіти). В рамках цього проєкту експерт ПРООН в онлайн режимі надав консультації (12.04.2021-25.04.2021) зацікавленим (48 осіб) щодо освоєння навичок бізнес-планування, підняття рівня конкурентоспроможності випускників в сфері самозайнятості;

державному навчальному закладі «Севєродонецький професійний ліцей» –

7 практичних занять (07.04-07.06.21) в рамках проєкту «Цифрове прототипування для професійної освіти» (52 особи);

державному навчальному закладі «Сєвєродонецький професійний ліцей» – , міській захід «Я зможу» (19.05.2021) в рамках проєкту «Підвищення конкурентоздатності випускників через використання інновацій приватно-публічного партнерства» за фінансової підтримки ПРООН (60 здобувачів освіти).

Два заклади вищої освіти області здійснюють навчання ведення підприємницької діяльності: Східноукраїнський національний університет імені В. Даля (далі – СУНУ) та Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка (далі – ЛНУ). З початку року ними проведено 7 онлайн-заходів (4 тренінги, презентацію, практикум та лекцію), у II кварталі – 6:

На базі СУНУ для здобувачів освіти відбулися:

05.04.2021 – онлайн-тренінг на платформі розвитку кар'єри Career Hub щодо сприяння кар'єрному розвитку молоді до успішної реалізації у професії (25 учасників);

17-18.05.2021 – онлайн-презентацію «День кар'єри ЄС» з питань обміну досвідом щодо впровадження стандартів та практик ЄС в Україні, участі у програмах ЄС для розвитку нових бізнесових та освітніх можливостей (50 осіб);

20.05.2021 – онлайн-тренінг «Автостопом по кар'єрі у сфері медіа», метою якого є допомога молоді розібратися у кар'єрних напрямках і професіях (10 осіб);

27.05.2021 – онлайн-практикум «Як написати резюме та успішно пройти співбесіду», який сприяє успішній реалізації у професії (10 осіб);

03.06.2021 – онлайн-тренінг «Як адаптуватись на новому місці роботи», який сприяє кар'єрному розвитку молоді (10 осіб).

Фахівці Кременського відділення ВП «Регіональний центр професійної освіти ЛНУ імені Тараса Шевченка» провели тренінг «Бізнес-клас» (24.05-28.05.2021) щодо грантової допомоги для підтримки публічно-приватних ініціатив із покращення працевлаштування та підвищення конкурентоздатності випускників закладів професійно-технічної освіти на сході України (15 учасників).

В рамках проєкту «Стартап школа Sikorsky Challenge: сприяння інноваційному розвитку та підприємницькій діяльності стартапів в цільових університетах Донецької та Луганської областей», який реалізується за підтримки проєкту «Економічна підтримка Східної України» USAID, СУНУ проведено 11 заходів (9 тренінгів, семінар, конкурс стартапів), у II кварталі – 4:

05-06.04.2021 – тренінг «Розробка бізнес-продукту на основі переліку проблем та потреб клієнтів» (20 осіб);

28-29.04.2021 – тренінг «Створення конкурентоспроможної бізнес-моделі для компанії. Інструменти розвитку компанії» (8 осіб);

13-14.05.2021 – тренінг «Маркетингові стратегії та цифрові комунікації. Типові помилки при запуску стартапу» (19 осіб);

10-11.06.2021 – конкурс стартапів (30 осіб).

Центрами зайнятості області проводилася робота з формування груп з числа безробітних громадян на навчання для самостійної зайнятості та

подальшого працевлаштування у сфері малого бізнесу. За січень – червень за курсом «Основи бізнес-планування» *направлено на навчання 4 особи.*

На навчання за професіями «Продавець продовольчих товарів», «Кухар», «Манікюрник», «Штукатур», «Столяр», «Електромонтер», «Електрогазозварник», «Взуттьовик», «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів», «Верстатник деревообробних верстатів», що сприяють започаткуванню власної справи, направлено 98 безробітних осіб.

З метою масового інформування громадян про можливість займатися підприємницькою діяльністю центрами зайнятості області протягом I півріччя *проведено 92 інформаційні заходи для 956 осіб:*

25 семінарів «Генеруй бізнес-ідею та розпочни свій бізнес» – для 255 громадян;

67 групових заходів «Презентація послуг з професійного навчання, у тому числі послуг Центрів професійно-технічної освіти» – для 701 безробітної особи.

З початку впровадження карантинних заходів групові послуги надаються дистанційно. У I півріччі *проведено 530 онлайн-вебінарів для 5 919 безробітних (у II кварталі – 241 захід для 2 535 осіб).* При проведенні інформаційних вебінарів в онлайн-режимі окремим блоком надається інформація про можливість започаткування власної справи.

Крім того, фахівцями міських та районних центрів зайнятості проводились виїзні заходи до територіальних громад, метою яких є інформування мешканців про послуги державної служби зайнятості, ризики нелегального працевлаштування, консультування з питань пошуку роботи, започаткування власної справи. З початку року *проведено 66 таких заходів за участю 953 мешканців громад.*

Луганською обласною службою зайнятості вжито заходів щодо інформування населення про можливість започаткування власної справи. Так, з цією метою в інформаційних секторах центрів зайнятості області функціонують куточки «Розпочніть власну справу» для майбутніх підприємців, де розміщена інформація щодо різних аспектів ведення підприємницької діяльності. Для візуалізації досвіду успішних підприємців з числа колишніх безробітних заведені та оновлені фотоальбоми «Історія мого успіху».

На базі центрів зайнятості за сприяння проекту «Економічна підтримка Східної України» USAID громадською організацією «APP Східного Донбасу» проводились *дводенні тренінги для самозайнятих жінок із сільської місцевості з питань розвитку підприємництва, дотримання законодавства, гендерної рівності, соціального захисту тощо.*

Посилення конкурентоспроможності та інвестиційного потенціалу малого і середнього бізнесу

Для залучення суб'єктів господарювання до участі у виставкових заходах, форумах, що проводяться в Україні та за її межами, на вебсторінці Департаменту ЕРтаЗЕД в розділі «Виставкова діяльність» опубліковано переліки заходів виставково-ярмаркової діяльності в Україні та за кордоном у 2021 році.

Так, 4-и фермерські господарства представили Луганщину на виставці-

фестивалі «AGROSHOW UKRAINE» (16-18.06.2021, м. Черкаси), яка спрямована на популяризацію фермерства в Україні.

У м. Кременна проведено 2 виставки-ярмарки до дня Масляної та на травневі свята, в яких взяли участь 30 виробників сільськогосподарської продукції області. В рамках заходів були представлені свійські птахи, тварини та відбувся продаж сільськогосподарських кормів і продукції.

Разом із тим, Департаментом ЕРтаЗЕД здійснено взаємодію з 10 ФОП щодо представлення потенціалу Луганської області на фестивалі-виставці народних промислів та туристичних маршрутів України «Мандруй Україною», який проходитиме у Національному музеї архітектури та побуту України (21-24 серпня, м. Київ, Пирогово).

Департаментом ЕРтаЗЕД постійно здійснюється робота щодо залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону. Зокрема:

сформовано Каталог інвестиційних пропозицій об'єктів приватної власності Луганської області, який налічує 7 комерційних проєктів. Додатково відпрацьовується 14 інвестиційних проєктів, які будуть включені до цього каталогу;

спільно з Програмою ООН із відновлення та розбудови миру розпочато роботу з розробки та оновлення Інвестиційних паспортів для 10 громад області.

З метою підвищення іміджу Луганщини та поширення матеріалів, спрямованих на підвищення рівня поінформованості світової співдружності про експортні можливості регіону, Департаментом ЕРтаЗЕД оновлено *Каталог експортної продукції підприємств області* (українською та англійською мовами), який поширюється через офіційні інтернет-ресурси, органи виконавчої влади і місцевого самоврядування, соціальні мережі, закордонні та вітчизняні дипломатичні установи, міжнародні бізнес-організації, торгові палати тощо.

Протягом I півріччя каталог надано для подальшого поширення до Ради експортерів та інвесторів при Міністерстві закордонних справ України, посольств України в Болгарії, Румунії, Китайській Народній Республіці, Словаччині та Чехії, Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України, Міністерства економіки України та ЛРТПП.

Із запланованих 36 заходів Програми знаходяться на стадії реалізації 32, не настав строк виконання 4 заходів.

Протягом звітнього періоду на реалізацію заходів Програми фактично використано 7,2 млн грн з інших джерел або майже в 3 рази більше до запланованого (2,41 млн грн) у 2021 році обсягу фінансування.

Підприємці Луганщини брали участь у державній програмі «Доступні кредити 5-7-9 %». За період її реалізації суб'єкти мікро- та малого підприємництва отримали кредити за пільговими відсотками на суму 509 млн грн, з початку 2021 року – 450 млн грн (у II кварталі – 255 млн грн).

4 особи отримали 170 тис. грн одноразової виплати допомоги по безробіттю та відкрила власну справу у сфері роздрібної торгівлі, електромонтажних робіт, ремонту комп'ютерів та периферійного устаткування.

Підприємницьким структурам передано в оренду 113 приміщень загальною

площею 25,1 тис. м².

До виконання робіт/послуг за державні кошти залучено 245 суб'єктів підприємництва. За результатами укладено 251 договір на суму 22,6 млн грн.

Для суб'єктів МСП проведено 28 заходів: 12 семінарів, 8 тренінгів, 5 нарад, 2 виставки та конференцію у сферах харчової, агропромисловості, з питань самозайнятості та розвитку підприємництва. Загалом до участі у заходах залучено 270 представників МСП.

Підприємці брали участь у 22 онлайн-заходах: 5 відео-конференціях, 11 вебінарах, 4 засіданнях, зустрічі та презентації (762 учасники).

За курсом «Основи бізнес-планування» направлено на навчання 4 особи, на навчання за професіями, що сприяють започаткуванню власної справи, – 98 безробітних осіб.

Центрами зайнятості проведено 92 інформаційні заходи, у яких взяли участь 956 осіб, та 530 онлайн-вебінарів для 5 919 безробітних.

Спеціалістами консалтингових центрів у містах Северодонецьку та Старобільську проведено 82 заходи, до яких залучено 557 роботодавців.

В закладах професійної (професійно-технічної) освіти проведено 41 захід (27 тренінгів, 7 практичних занять, 2 конференції, 2 семінари, лекція, зустріч та міський захід), в закладах вищої освіти – 6 онлайн-заходів (4 тренінги, презентацію, практикум) з питань ведення підприємницької діяльності.

В рамках проекту «Стартап школа Sikorsky Challenge: сприяння інноваційному розвитку та підприємницькій діяльності стартапів в цільових університетах Донецької та Луганської областей», який реалізується за підтримки проекту «Економічна підтримка Східної України» USAID, СУНУ проведено 11 заходів (9 тренінгів, семінар, конкурс стартапів).

ГО «АМР м. Щастя», ДП «Луганськстандартметрологія», Северодонецьким та Старобільським консалтинговими центрами здійснювалася консультативна підтримка суб'єктів МСП. Протягом I півріччя надано 491 консультацію з питань сплати певних видів податків, подання звітності, опанування нових вимог законодавства у сфері харчової промисловості, планування та започаткування підприємницької діяльності.

Реалізація Програми сприяла створенню в області нових робочих місць. За інформацією органів місцевого самоврядування за рахунок МСП у I півріччі створено 238 нових робочих місць.